

LISZT BULLETTIN

Franz Liszt Kring

Januari 2022

De *Winterreise* - een Schubert/Liszt-concert

Op zondagmiddag 30 januari vindt er in de Gasthuiskapel te Zaltbommel een bijzonder concert plaats, dat beschouwd mag worden als de eerste vrucht van de samenwerking tussen de Nederlandse Schubert Stichting en de Franz Liszt Kring. Dit samenwerkingsverband is door toedoen van onze voorzitter, Martyn van den Hoek, recentelijk tot stand gekomen. Centraal staat de bekende liederencyclus *Winterreise* van Schubert. Zoals Martyn in zijn artikel in het *Tijdschrift van de Franz Liszt Kring* uiteen heeft gezet, heeft Franz Liszt van deze cyclus een wel zeer vrije klaviertranscriptie gemaakt. Hij nam de twaalf liederen die Schubert op basis van de eerste versie van de gedichtencyclus van Wilhelm Müller gecomponeerd had als uitgangspunt, ordende die liederen naar eigen inzicht en transformeerde ze tot volwaardige klavierstukken.

Het bijzondere is, dat voor de pauze deze twaalf liederen in hun oorspronkelijke zetting voor bariton en piano worden uitgevoerd door Maarten Koningsberger, aan de vleugel begeleid door Bas Verheijen; de liederen worden gezongen in de Nederlandse vertaling van Jan Rot. Na de pauze laat Martyn van den Hoek Liszts bewerkingen horen. Het betreft Martyns officiële comeback in Nederland na zijn lange periode van ziek zijn.

Het bestuur van de Franz Liszt Kring hoopt op een feestelijk grote opkomst, ondanks de huidige restricties! Mocht het concert onverhoopt toch niet doorgaan, dan laten we u dat middels een Nieuwsbrief natuurlijk weten.

Martyn van den Hoek op de Leopoldberg bij Wenen; op de achtergrond de 'Schöne blaue Donau' (herfst 2021).

Datum: Zondagmiddag 30 januari 2022

Aanvang: 15:00 uur; zaal open: 14:30 uur

Entree: € 20,00.

Gaarne te voldoen door overmaking naar Stichting De Engelenbak, IBAN: NL18 RABO 0148529526.

Aangezien er in verband met de Corona-pandemie hooguit 50 personen aanwezig kunnen zijn, wordt u vriendelijk verzocht u van te voren langs deze weg aan te melden.

Corona-check:

De Corona-regels zijn weer aangescherpt, dus zonder QR-code of coronatoegangsbewijs geen toegang...!

De donateursdag in de Westvest90-kerk

Op zondagmiddag 10 oktober, om 14:00 uur precies, opende Martyn van den Hoek de donateursdag met een welkomstwoord, dat we hier om zijn tot nadenken stemmende inhoud voor hen die niet aanwezig waren in zijn totaal laten volgen.

Beste vrienden van Franz Liszt en de Franz Liszt Kring!

Ik heb met jullie allen lang uitgekeken naar deze samenkomst. De eerste donateursdag vond plaats in september 2017. Vier jaar daarna, na mijn overleefde ARDS en lockdowns in Nederland is het weer mogelijk om met elkaar het leven en werken van Franz Liszt te vieren. Na 22 maanden in zeven ziekenhuizen in Nederland en Oostenrijk heb ik twee nieuwe longen. Maar nog moet ik als vanzelfsprekend alle zeilen bijzetten om mijn kracht van vroeger deels terug te krijgen. Toen ik aan mijn wederopbouw kon beginnen, ging Europa maanden lang op slot. En nóg zijn we niet van corona en de daarbij behorende restricties af. Tóch zijn we hier vanmiddag bij elkaar, waarvoor mijn dank aan jullie en de Franz Liszt Kring. Ook aan Henk Nieuwenhuis die ons ter goeder trouw deze prachtige zaal en dito vleugel wil laten gebruiken.

Ik wil voorafgaand aan het 'concert door en voor leden' een paar gedachten met jullie delen die me sinds mijn ziekte en daarop volgende corona-perikelen bezighouden. Voor Franz Liszt was muziek een morele kracht. Muziek dwingt de mensheid om zijn edelmoedigheid op de proef te stellen. Liszt was de eerste musicus in de geschiedenis die een geweldig idee huldigde: muziek functioneert het beste als het in dienst van een humanitaire of ethische zaak staat. U kent het gezegde 'Noblesse oblige'; Liszt parafraseerde dat tot 'Génie oblige'. Of je nu door God, de Natuur of de Voorzienigheid gezegend bent met talent, je hebt de opgave om er iets voor terug te geven. Dat geldt ook wanneer je weer gezond mag worden!

Heel vroeg in zijn carrière realiseerde Liszt zich dat beroemdheid zinloos is als het geen hoger doel dient. Hij gebruikte zijn roem om liefdadige doelen te helpen financieren. Of het nu om slachtoffers van

de overstroming van de Donau in 1837/1838 in Boedapest gaat waardoor duizenden dakloos werden, of om de oprichting van een Beethoven-monument in Bonn, donaties ter ondersteuning van de bouw van de Dom in Keulen of het helpen van duizenden die tijdens de drie weken durende brand van Hamburg in 1842 alles verloren – nooit in de muziek-geschiedenis was een kunstenaar zó vrijgevig met zijn tijd en talent! Wat zou hij in deze Corona-tijd gedaan hebben?

Geen wonder dat Liszt onbewust al in contact kwam met de kracht van muziek die we, pas veel later, 'muziektherapie' zouden noemen. De jeugdige Franz Liszt bezocht ziekenhuizen, klinieken voor geestes-gestoorden en gevangenis om te spelen voor mensen die zouden sterven.

De werking van muziek heeft mij tijdens mijn ziekte er op vele manieren van weerhouden een punt te zetten achter het leven door en met machines. Dat was 22 maanden het geval. Muziek is een drijvende kracht, net als die van mijn vrouw Tomiko, om door te gaan, te hopen en te reageren door te accepteren. Maar ook het initiatief van de Franz Liszt Kring om in Juni 2019 voor mij een benefietconcert in Zaltbommel te organiseren hielp me, op afstand, de zin van het leven te behouden. Daarvoor mijn grote dank!

Wat is het dat Franz Liszt motiveerde zich zo op te offeren? Voor Liszt was muziek een roeping, een levenshoud, iets waar we vandaag de dag weinig van weten en horen. Muziek moet nooit met business verward worden, hoewel het dat soms wel is. Liszt maakte verschil tussen Kunstenaars en muzikale handwerkers. De eersten worden 'uitgekozen', de tweede leren een beroep, oefenen dat uit en verdienen daarmee hun geld. Degenen die uitverkoren zijn hebben daarin geen keuze gehad, de inhoud, de opgave koos hén uit! Dat te veranderen is net zo onmogelijk als de kleur van je ogen uit te zoeken vóór je geboorte.

Misschien hoogdravend, maar Franz Liszt zag een musicus als bemiddelaar (priester) tussen God en de mens, of tussen leven en dood. Ik was daar tot drie maal toe heel dicht bij. Ook onze overleden mede-oprichtster Toos Onderdenwijngaard was daar volledig van overtuigd. Voor haar speel ik vanmiddag drie postume muzikale monumentjes.

Hebben deze gedachten die ik nu met jullie deel een connectie met de vaak banale wereld van nu? Zijn ze relevant voor ons bestaan als musici en Liszt-vereerders? Muziek en hun vereerders functioneren met zekerheid het best wanneer ze worden geplaatst in dienst van een opgave die iets hoger is dan eigenbelang. Dit is voor mij als voorzitter dan ook de route die ik, na alles, de komende jaren wil en moet gaan. Daarbij hoop ik op jullie support en creativiteit. Dan leven we in de voetsporen van Franz Liszt die zo betrokken was bij het wel en wee van de mensheid. Hij sprak daar niet alleen als eerste over maar zette het ook in de praktijk om!

Ik wens de pianisten en organist zo meteen veel speelplezier en jullie, dierbare donateurs, veel luistergenot!

Na deze korte rede nam Martyn achter de prachtige vleugel in de Westvest90-kerk plaats en speelde de *Festmarsch zur Säkularfeier von Goethes Geburtstag*, de eerste, kortere klaviertranscriptie van de *Festmarsch zur Goethesjubiläumsfeier* voor orkest, die Liszt aan de vooravond van het Goethe-festival, op 27 augustus 1849 ten doop hield. Feestelijke klanken waarmee Martyn het karakter van deze bijeenkomst – en zijn comeback als pianist in Nederland! – onderstreepte. Vervolgens bracht donateur Wim van den Hoek op welhaast professionele wijze *Elsas Brautzug zum Münster* ten gehore, het tweede deel van *Zwei Stücke aus Tannhäuser und Lohengrin*. Het programma werd vervolgd door Christo Lelie, die op het orgel van de Westvest90-kerk *Am Grabe Richard Wagners* ten gehore bracht, na de welbekende klanken uit Wagners ‘Brautzug’ een toepasselijke keuze. Jannes Sinke, studerend voor het Staatsexamen-piano, speelde de welbekende etude *Un Sospiro*, waarna schrijver dezes het programma voor de pauze afsloot met de Vijfde Hongaarse Rapsodie, eigenlijk een treurmars.

Alexandra Kaptein, die we enkele weken daarvoor hadden bewonderd in een goed bezocht Liszt-recital in ‘BIJ ANDREAS’ in Naarden, opende de tweede helft van het concert door en voor leden met het *Allegro appassionato* van Camille Saint-Saëns, nog gevolgd door *Rastlose Liebe*, Liszts transcriptie van Schuberts gelijknamige lied. Christo Lelie bracht andermaal variatie in het programma met de gewijde klanken van het orgelstuk *Ave Maris stella*, een compositie uit Liszts Romeinse jaren.

Alexandra, die zich voorbereidde op de International Franz Liszt Piano Competition Weimar-Bayreuth, gaf nogmaals twee Liszt-werken ten gehore: de veeleisende Campanella-etude, licht en moeiteloos gespeeld, en het veeleisende, vroeg-impressionistische *Les jeux d'eau à la Villa d'Este* uit het derde boek van de *Années de pèlerinage*. Het concert werd besloten door Martyn, die de Eerste en Tweede Elegie uit respectievelijk 1874 en 1877 fijnzinnig en ingetogen ter nagedachtenis aan Toos Onderdenwijngaard ten gehore bracht.

Na afloop van het concert: Alexandra Kaptein en Albert Brussee voor de Steinway in de Westvest90-kerk.

Het goed bezochte concert werd gevolgd door een royale pauze, tijdens welke er volop gelegenheid was uitgaven van de Franz Liszt Kring en boeken en cd's uit Toos' nalatenschap te verwerven.

Het navolgende recital door een ‘rijzende ster’ werd dit jaar verzorgd door Nikola Meeuwssen. Hij speelde het eerste deel van de Zesde Partita van Bach bijzonder fraai: expressief in de langzame inleiding, motorisch-energiek in de fuga, met mooie, soepele lijnen en fraai uitkomende stemmen – alles qua timing met een zekere vrijheid. Daarna klonk de grote Sonate in b van Liszt. Ook dit was een alleszins bevredigende, indrukwekkende uitvoering. Misschien dat hier en daar een iets rustiger tempo, bijvoorbeeld in de fuga, het geheel op een nog hoger plan getild zou hebben; het zou de slot-

Nikola Meeuwsen soleert in de Grote Zaal van het Concertgebouw met het Tweede Pianoconcert van Chopin.

climax ten goede gekomen zijn. Nikola had eigenlijk de eveneens zeer veeleisende Tweede Sonate van Shostakovich willen spelen, die hij enkele weken later in Den Haag met succes heeft uitgevoerd, maar op verzoek van het bestuur was hij bereid deze te vervangen door de Liszt-sonate. Dat hij op 19-jarige leeftijd drie van dergelijke topwerken uit drie eeuwen muziekgeschiedenis in één maand tijd voor het voetlicht weet te brengen, zegt veel over zijn begaafdheid.

Tot besluit was er een gezellig samenzijn onder het genot van een hapje en een drankje, waarbij de donateurs en het bestuur van gedachten konden wisselen en bekenden elkander de hand weer eens konden drukken. Zo vervulde deze dag niet alleen een artistieke, maar ook een sociale functie: een welkome oase vol muziek en vriendschap – hard nodig in deze aan kunst en menselijk contact zo arme tijd.

Albert Brussee

Het Internationaal Franz Liszt Pianoconcours 2022

Het Internationaal Franz Liszt Pianoconcours te Utrecht, dat eigenlijk al in 2020 plaats zou hebben, zal in 2022 doorgang vinden. Na een online selectieronde zullen veertig jonge pianisten uit 22 verschillende landen in Tivoli-Vredenburg aantreden en van 6 tot en met 9 januari ieder een programma van circa 40 minuten ten gehore brengen. De vijfkoppige jury, bestaande uit Mariam Batsashvili, Andrea Bonatta, Leslie Howard, Christiaan Kuyvenhoven en Igor Roma, zal uit dit veertigtal tien kandidaten kiezen die toegelaten worden tot de 'Festival phase' (Tweede Ronde), die van 22 tot en met 29 september gehouden wordt. In die week wordt duidelijk wie de drie prijswinnaars zijn, die traditiegetrouw tijdens de Finale met orkest zullen spelen.

Onder de veertig kandidaten bevinden zich vier toptalenten van Nederlandse bodem: Florian Verweij, voor zijn Master studierend bij Naum Grubert aan het Conservatorium van Amsterdam, Alexandra Kaptein, aan dezelfde instelling studierend bij Frank van de Laar, Yang Yang Cai en Nikola Meeuwsen, beiden momenteel onder de hoede van de bekende Liszt-vertolker Enrico Pace aan de prestigieuze Academia Pianistica di Imola.

Helaas heeft in verband met de oprukkende omikron-variant de organisatie van het concours moeten besluiten geen publiek bij de Eerste Ronde toe te laten. De kandidaten zullen het dus zonder de aanmoediging van een belangstellend, welwillend publiek moeten doen. Alle concerten zullen echter ‘gelivestreamd’ worden en zijn via de website van het Liszt Concours te volgen (www.Liszt.nl > *Competition 2022 > First Round > Livestream*).

De Nederlandse deelnemers zitten vrij laat in het programma: Florian op zaterdag 8 januari om 14:00 uur, Nikola en Alexandra direct daarna, in het blok van 16:00 – 17:30, en Yang Yang op zondag 9 januari om 14:45 uur.

Bestuurswisselingen

Tot onze spijt besloot secretaris René Poppen zijn bestuursfunctie per 1 januari 2022 neer te leggen. Te zeer in beslag genomen door zijn reguliere dienstbetrekking en zijn gezin was hij naar zijn gevoel niet langer in staat zijn bestuursfunctie naar behoren te vervullen. Ook Hugo Sloterdijk heeft ons verlaten. Hij was de *trait-d’union* tussen het Franz Liszt Pianoconcours en de Franz Liszt Kring, maar mede omdat hij zijn functie als manager van het concours heeft beëindigd, heeft hij begrijpelijkerwijs ook het bestuur van onze Kring verlaten. Gelukkig hebben we voor de functie van secretaris een nieuwe kandidaat gevonden: Hans Roskam, in het verleden als evolutiebioloog verbonden aan de Universiteit van Leiden, de auteur van een uitstekende biografie van Willem Noske en een gedreven muziekamateur. Over de invulling van een Tweede secretarispost wordt nog nagedacht.

Redactie: Albert Brussee

Lay-out: Joop Berkhout

Het bestuur van de Franz Liszt Kring wordt gevormd door: Martyn van den Hoek – voorzitter;

Christo Lelie – vice-voorzitter, eindredacteur van het *Tijdschrift van de Franz Liszt Kring*;

Hans Roskam – secretaris; Johan Verrest – penningmeester;

Leden: Albert Brussee (eindredactie *Liszt Bulletin*), Martin Kaptein (sponsorwerving).

Bankrekening NL07 RABO 0365512613 ten name van Stichting Franz Liszt Kring

Bank Identificatie Code (BIC): RABONL2U

Stichting Franz Liszt Kring, Secretariaat: Reukgras 71, 8043 KN Zwolle

E-mail: info@lisztkring.nl

www.lisztkring.nl